

ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОТИСТОЯННЯ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ

ГМИРЯНСЬКА К.О.

**аспірантка кафедри міжнародних медіа комунікацій та комунікатив-
них технологій Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка**

Хоча гібридна агресія як така не є принципово новим явищем, Російська Федерація вивела її використання на новий рівень і її першочергова мета – не стільки завоювання нових сфер впливу чи схилення на свою сторону міжнародної спільноти, скільки дестабілізація об'єктів впливу, дискредитація їхнього демократичного устрою та підрих основ єдності західного світу, який вбачається кремлівськими стратегами як екзистенційний ворог Росії. Саме розуміння природи та цілей російської гібридної агресії дозволить сформувати адекватні заходи протидії.

Для більш чіткого формулювання рекомендацій щодо протидії та нівелювання негативних наслідків інформаційної агресії Росії варто повторно охарактеризувати особливості сучасного гібридного протистояння:

- нестандартне, складне та багаторівневе протистояння, яке може залучати як державних, так і недержавних акторів;
- поєднання звичайних (традиційних) та нетрадиційних засобів ведення війн – іррегулярних військових тактик, найманих сил, терористичних актів, насилля, інформаційно-психологічних впливів тощо;
- мобільність та високий рівень гнучкості, оскільки гібридна війна завжди пристосовується до нових умов і обставин, що відрізняє її від звичайної конвенційної війни;
- використання новітніх нетрадиційних озброєнь, до яких належать такі широкодоступні технології, як смартфони чи персональні комп'ютери;
- застосування масової комунікації та пропаганди з урахуванням того, що для гібридної війни на перший план виходить маскування дій у фізичному просторі [1].

При цьому слід зауважити, що саме інформаційний компонент гібридної агресії виходить на перше місце, оскільки він не потребує значних порівняно з діями у фізичному просторі вкладень ресурсів та сил; дозволяє здійснювати вплив у глобальному масштабі попри географічну віддаленість чи національні кордони; фактично не регулюється ані міжнародними домовленостями, ані національним законодавством більшості країн.

Необхідно поступово формувати комплексну, скоординовану загальнонаціональну систему протистояння ворожому інформаційному впливу з боку РФ за широким спектром напрямків. Важливо ефективно протидіяти масованій інформаційній експансії можна насамперед шляхом виробництва та поширення власного якісного та конкурентоспроможного інформаційного і культурного продукту. Ця продукція має, з одного боку, забезпечувати широке висвітлення нинішнього героїчного досвіду українських добровольців, військовослужбовців, волонтерів, громадян, які протистоять російській агресії на Донбасі, а з іншого – формувати нові символи, ритуали, соціальні міфи, нові сенси на протигагу російській пропаганді. З цією метою необхідно забезпечити пріоритетну державну підтримку (законодавчу, дипломатичну, податкову, бюджетну) українських культурних індустрій – телебачення, кінематограф, книговидання, перекладацька, виставкова, гастрольна діяльність тощо.

Для України необхідно забезпечувати постійне підвищення професіоналізму корпусу носіїв української культури (насамперед, у східних регіонах України) – педагогів, вчителів, митців, журналістів, які сприятимуть формуванню україноцентричної громадянської свідомості. Для підвищення їх кваліфікації максимально використовувати можливості міжнародних програм академічних обмінів, а також запровадити практику державного замовлення на якісну підготовку спеціалістів для державних інформаційних агентств, телерадіокомпаній, наукових і науково-дослідницьких установ і закладів, причетних до формування і здійснення гуманітарної політики [2].

Пріоритетним завданням є розробка цілісного комплексного документа – Концепції (Стратегії) державної гуманітарної політики, який би визначив засади, напрями, цілі та суб'єктів формування та реалізації цієї політики. Впровадити ефективний механізм доступу громадян України, які живуть у зоні конфлікту, до загальноукраїнського інформаційного простору, збільшувати обсяги друкованої продукції з тематики Донбасу, залучаючи до цього академічні установи, державні та неурядові дослідницькі структури.

Вважаємо за необхідне активізувати інформаційну роботу як безпосередньо на окупованих територіях, так і на сусідніх територіях. Перейти від спростувань та викриття кремлівських фейків до активних, наступальних та агресивних форм інформаційного впливу. За таким режимом проводити роботу у прилеглих до російського кордону районах. Використовувати для цієї роботи не тільки можливості МІП, а й інших державних установ та організацій, в першу чергу – силових.

З огляду на різні військово-економічні потенціали країн, реальним є зменшення, але не повна нейтралізація негативного впливу РФ на безпеку

України. За цих умов ефективно протистояти російській агресії можна лише спільними міжнародними зусиллями. До того ж потрібен новий формат відносин з країною-агресором. Отже, нині є неприйнятними формули «стратегічного партнерства», «добросусідства», «братніх народів» як засади відносин Києва і Москви. Також для України непринятною є російська модель державно-політичного розвитку. Київ не повинен брати участі у будь-яких інтеграційних проектах на пострадянському просторі під егідою Москви, оскільки європейська інтеграція України є безальтернативною і незворотною [3].

Внаслідок поліаморфності гібридної війни не існує універсального рецепту її подолання: кожна країна має власну національну, ментальну і культурну специфіку і по-різному зазнає агресивного пропагандистського впливу. Утім важко піддати сумніву окремі універсальні істини: світ потребує комплексних, системних дій у відповідь на агресивне втручання Росії у внутрішні справи інших країн, а також цілеспрямованої та координованої міжнародної співпраці у вирішенні глобальних проблем і відновленні довіри в традиційні суспільні інститути [4].

Список використаних джерел

1. П'ять ознак «Гібридної війни» / Електронне видання «Трибуна» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tribuna.pl.ua/news/5-oznak-gibridnoyi-vijni/>
2. Сутність гібридної війни проти України / Електронне видання «Глобальна організація союзницького лідерства» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://goal-int.org/sutnist-gibridnoi-vijni-proti-ukraini/>
3. Особливості зовнішньої і внутрішньої політики у протидії гібридним загрозам // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». - № 7 (47), 1 т., 2010.
4. Гібридна війна: як Україні виграти битву на Донбасі / Електронне видання «Сьогодні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukr.segodnya.ua/regions/donetsk/gibridnaya-voyna-kak-ukraine-vyigrat-bitvu-na-donbasse-587129.html>